

Geestelijke verzorging in de palliatieve en oncologische zorg

VGVZ Algemene Ledenvergadering
26 september 2011

Annemieke Kuin
Joep van de Geer

Vereniging van Geestelijk Verzorgers in Zorginstellingen

Wat staat er op onze (GV) agenda?

- ALV: interne discussies waarover we met externe partners in gesprek moeten/willen
- Of externe ontwikkelingen met gevolg voor GV's
- Onze bijdrage, focus andersom: belangrijke ontwikkelingen in de zorg waaraan GV's bijdrage kunnen leveren met het oog op verbetering van kwaliteit v zorg voor patiënt (bew., cliënt) en naaste

Waarom oncologische zorg en palliatieve zorg?

- Twee velden waar veel deuren voor ons open gezet worden.
- Waar andere disciplines zich bezig houden met thema's die ons ook bezig houden (kwaliteit van leven, waardigheid, zingeving/spiritualiteit)
- Waar bondgenoten te vinden zijn die de bijdrage v GV op waarde schatten waar onze deskundigheid een toegevoegde waarde heeft
- Als individu/beroepsgroep zelfbewust, alert, strategisch

Oncologische zorg

Diagnose

Curatieve zorg

evt. nazorg
(herstel na kanker)

Chronische zorg

Palliatieve zorg

Palliatief terminale
zorg

Ziekenhuizen, thuiszorg

Vp & Vz huizen

Werkvelden

Oncologische zorg

Diagnose

Curatieve zorg

evt. nazorg
(herstel na kanker)

Chronische zorg

Palliatieve zorg

Palliatief terminale
zorg

Hart- + vaatziekten bv. hartfalen

Diagnose

Curatieve zorg

evt. nazorg
bv. herstel na
interventiecardiol.

Chronische zorg

Palliatieve zorg

Palliatief terminale
zorg

Longziekten bv COPD

Diagnose

Curatieve zorg

evt. nazorg
bv. herstel na
longtransplantatie

Chronische zorg

Palliatieve zorg

Palliatief terminale
zorg

Geriatrische zorg bv dementie

Diagnose

Curatieve zorg

nazorg
???

Chronische zorg

Palliatieve zorg

Palliatief terminale
zorg

Etc.
Etc.
Etc.

Speciale doelgroepen:

Bv:

- Kinderen
- Psychiatrische patiënten
- Verstandelijk gehandicapten

Allerlei aandoeningen

:
<-
<-
<-

Diagnose,
curatieve zorg,
evt. nazorg,
chronische zorg.

Palliatieve zorg

Palliatief terminale
zorg

Belang palliatieve ontwikkelingen voor GV

- Verbreding palliatieve zorg van oncologie en hospicezorg naar alle patiëntendoelgroepen in reguliere zorg
- Als gevolg van WHO definitie palliatieve zorg herintroductie concept spiritualiteit in de (palliatieve) zorg
- Richtlijnontwikkeling > Richtlijn Spirituele zorg (primair voor artsen en vpk'n, expert-rol voor GV)

Spirituele zorg

Landelijke richtlijn, Versie: 1.0

Landelijk - palliatief

- Richtlijn Spirituele zorg (Agora – Integraal Kankercentrum Nederland)
- Agora Visiedocument *Spirituele zorg, verbindende schakel in de palliatieve zorg*
- *Respons vanuit diverse beroepsverenigingen*
- Competenties Palliatieve Zorg voor alle betrokken disciplines
- Brief Staatssecr. VWS dd 26 mei jl mw. Veldhuijzen v Zanten-Hilner: opdracht Verbeterprogramma Palliatieve Zorg op te stellen op basis van kennis en ervaringen van de afgelopen jaren

Citaat: *Daarnaast is het belangrijk om richtlijnen te implementeren, bijvoorbeeld de richtlijn spirituele zorg die recent door Agora in samenwerking met de Universiteit Tilburg is ontwikkeld.*

Belang oncologische ontwikkelingen voor GV

- Grote, groeiende patiëntengroep met 'hoog profiel' in de gezondheidszorg en samenleving
- Aandacht voor ontwikkeling psychosociale zorg en multidisciplinair werken

Nederlandse Vereniging voor Psychosociale Oncologie (NVPO)

- Vereniging voor psychologen, maatschappelijk werkers, pedagogen, geestelijk verzorgers, fysiotherapeuten, etc
- Jaarlijks symposium, tijdschrift
- Bijdrage aan
  - Richtlijnontwikkeling
  - Beleid: Nationaal programma kankerbestrijding
  - Deskundigheidsbevordering
    - Competentieontwikkeling psychosociale zorg
    - Scholing voor geestelijk verzorgers (RINO)

Integraal kankercentrum Nederland

Kennis- en kwaliteitsinstituut voor zorgverleners
in de oncologische zorg (palliatieve zorg?)

- Verantwoordelijk voor richtlijnontwikkeling (bijdrage vanuit VGVZ)
- Ondersteunen Netwerken palliatieve zorg
- Monodisciplinaire netwerken ook voor geestelijk verzorgers (Amsterdam, Rotterdam, Twente, Noord Nederland)
- Train-de-trainer voor geestelijk verzorgers (scholing Omgaan met zingevingsvragen)

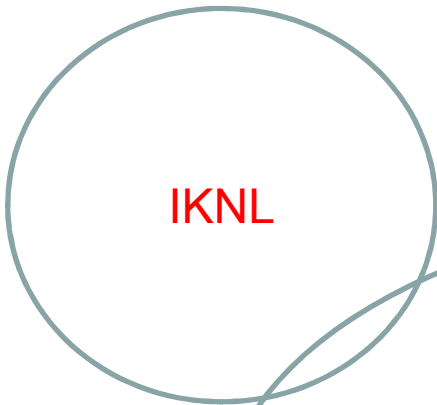
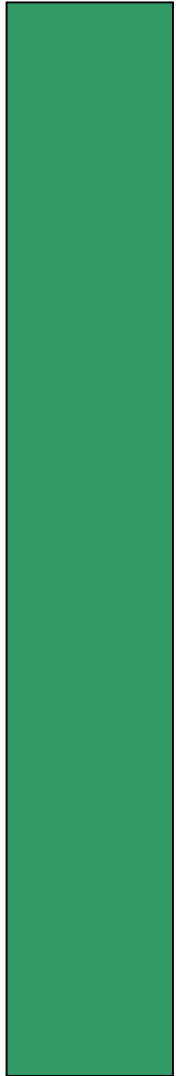

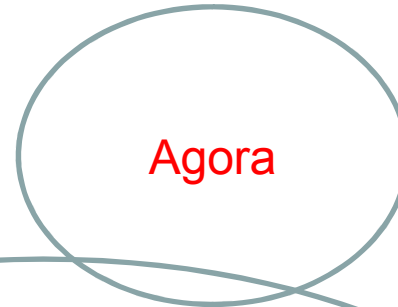
Kracht als beroepsvereniging

- 2009-2011 aandachtsfunctionaris namens VGVZ oncologische en palliatieve zorg
- Geen individuele inbreng, maar afstemmen met collega's
- Steeds meer vraag naar inbreng GV in landelijke processen
- Bestuur: instellen commissie oncologische en palliatieve zorg

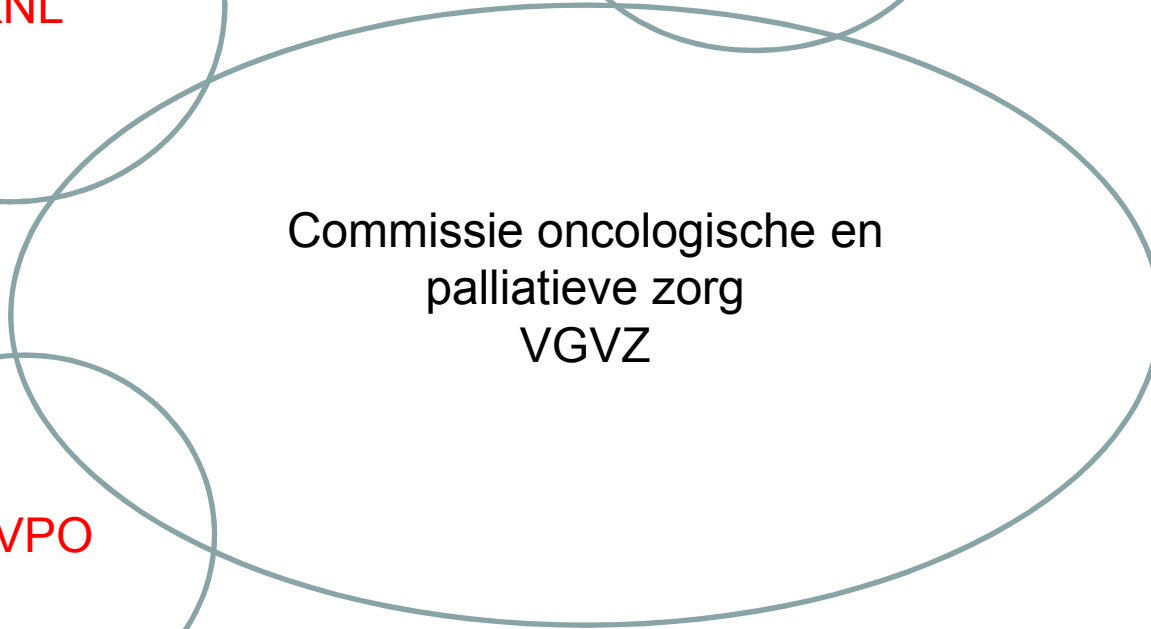
IKNL

Agora

NVPO

Commissie oncologische en
palliatieve zorg
VGVZ

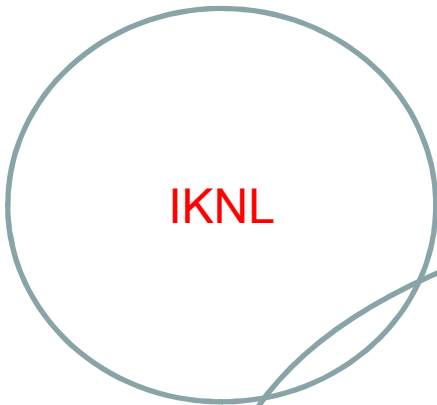
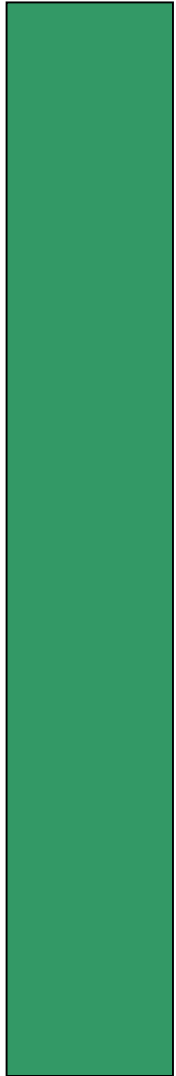
palliactief

*Nederlandse vereniging
voor professionele palliatieve zorg*

- Palliactief is dé landelijke multidisciplinaire beroepsvereniging, die zich inzet voor de palliatieve zorg in de volle breedte
- Lidmaatschap € 60
  - Uitwisseling kennis en samenwerking tav ontwikkelingen met andere disciplines
  - Korting op (inter)nationale pall. congressen
- Commissie oncologische en palliatieve zorg tevens Kamer Geestelijk Verzorgers binnen palliactief
  - Samen namens beroepsgroep reageren op ontwikkelingen
  - Multidisciplinaire afstemming

Vereniging van Geestelijk Verzorgers in Zorginstellingen

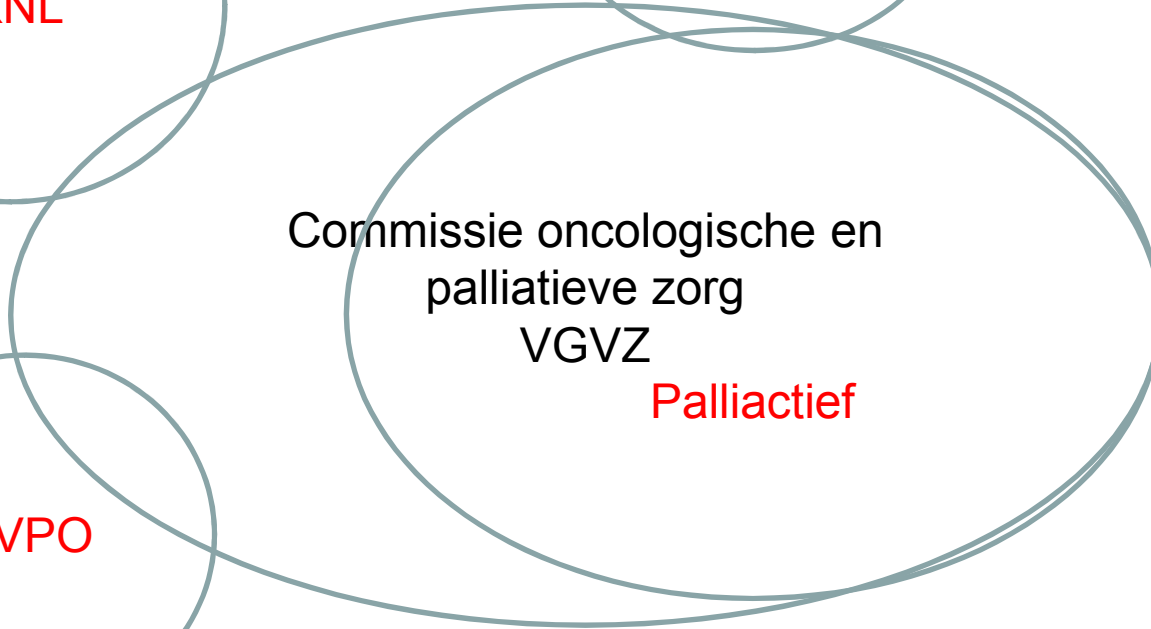
IKNL

Agora

NVPO

Commissie oncologische en
palliatieve zorg
VGVZ

Palliactief

Inspirerende voorbeelden

- Jacqueline v Meurs, Screening door vpk'n en artsen spirituele behoeften - St.Radboud
- Thalien Koopman, Krachtbronnen van zorgverleners, Daniël den Hoed
- Masterclass spiritualiteit en geestelijke verzorging in de palliatieve zorg

Jacqueline van Meurs

gv in UMC St Radboud Nijmegen

- Hoe kun je zingeving/spiritualiteit verkennen ('screenen') en daarmee noch de patiënt (palliatief; ziek en vaak vermoeid) noch de zorgverlener (arts/vpk) extra belasten?
- Hoe kun je *tijdens* het verkennen al aandacht voor spiritualiteit genereren bij zowel patiënt als zorgverlener?
- Gebruik gemaakt v onderzoek uit Engeland (Mount Vernon Cancer Network) èn Richtlijn Spirituele Zorg
- Het betreft overigens een verkennen ('screenen') op de polikliniek palliatieve zorg maar mogelijk later ook bruikbaar in klinische setting.

Thalien Koopman

gv Daniël den Hoed Rotterdam

- Doel: Inventariseren en activeren krachtbronnen op verpleegafdeling palliatieve zorg door vpk'n en gv
- Project aansluitend op de behoefte van de afd. om in multidisc. overleg naast technische kant vd medische zorg meer aandacht te geven a subjectieve beleving+waardering vh bestaan door patiënten
- Gebaseerd op Richtlijn Spirituele zorg en moreel counselen klinische les in verplichte nascholing voor vpk'n: gericht op herkennen v krachtbronnen en waarden in de zorg
- Positieve evaluatie en vervolg

Masterclass spiritualiteit en geestelijke verzorging in de palliatieve zorg

- Beroepsverdieping
- Vaardigheidstraining
- Voor eerst multidisciplinair
- Vertaalslag naar eigen project
- 30 jan. – 2 febr. 2012

Meer info:

www.palliatief.nl

www.iknl.nl

www.palliactief.nl

www.nvpo.nl

Vereniging van Geestelijk Verzorgers in Zorginstellingen